

הרץ

רמק"ק, אורה (נזכיר)

לכן ראוי שנביא לידיעתך את דעתנו בנושא זה על-פי מה שמצריך העיון הפילוסופי. שהרי אתה יודע שהמסיר את המעצור הוא המניע מבחינת-מה? אם, למשל, מישוהו מסיר עמוד מתחת לקרש, והקרש נופל מכובדו הטבעי, אנו אומרים שמי שהסיר את העמוד הניע את הקרש. זה כבר הוזכר ב"פיסיקה"¹⁸. באותו אופן גם נגיד על מי שהסיר סגולה כלשהי שההוא יצר את ההעצור ההוא, אף-על-פי שההעצור אינו דבר נמצא. וכמו שאנו אומרים על המככה נר בלילה שהוא יצר את החושך, כן אנו אומרים על מי שהשחית את העין שהוא עשה את העיוורון, אף-על-פי שהחושך והעיוורון הם העצורים ואינם זקוקים לפועל

• מהו פירושן של הרמק"ק
אשר הרץ

אחרי הקדמות אלה ידוע בוודאות שאין לומר בשום אופן שהאל יתגדל ויהרומם עושה רע בעצם¹⁷, כוונתי שהוא יתעלה יתכוון בכוונה ראשונית לעשות רע. זה אינו אפשרי. אלא מעשיו יתעלה כולם טוב צרוף. כי הוא אינו עושה אלא מציאות, וכל מציאות היא טוב. הרעות כולן העצורים¹⁸, אשר עשייה אינה תופסת בהם אלא מן הבחינה שהסברנו, שהוא מביא לידי מציאות את החומר בטבעו זה שיש לו, שהוא קשור – כידוע – תמיד להעצור. לכן החומר הוא הסיבה לכל השחחה ולכל רע. לכן כל מה שלא הביא האל לידי מציאות לו את החומר הזה אינו נשחח ושום רע לא ידבק בו¹⁹. מכאן שאמיתת עשייתו של האל כולה טוב, מכיוון שהיא מציאות²⁰. לכן אומר הספר אשר האיר את מחשכי העולם²¹: וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד (בראשית א', 31)²²

• אמת שלוש המינים של
(הרץ)?
• אי אלק כרוך הרץו כהולק?

המין הראשון של הרע הוא מה שפוגע באדם מצד טבע ההתהוות והכליון, כלומר, מבחינת שהוא בעל חומר. כי בגלל זה פוגעים בכמה בני-אדם מומים ושיתוקים בשורש טבעי-הבריאה, או צצים בשל שינויים ביסודות, כגון קלקול האוויר או חזיזים ושקיעת-הקרקע²³. כבר הבהרנו שהחוכמה האלוהית חייבה שלא תהיה התהוות אלא על-ידי כליון, ולולא כליון זה של הפרטים לא הייתה התהוות המין מתמידה²⁴.

המין השני של הרעות הוא מה שפוגעם בני-אדם זה בזה, כגון שהם משתלטים זה על זה. רעות אלה רבות מהרעות מן המין הראשון. הסיבות לכך רבות וידועות. גם הן מצדנו. המין השלישי של הרעות הוא מה שפוגע באדם מבינינו בשל מעשה של עצמו. זה הרוב. רעות אלה מרובות בהרבה מן הרעות מהמין השני. בשל הרעות ממין זה משורעים בני-האדם כולם. זהו מה שאין אתה מוצא מי שאינו פושע בו כלפי עצמו, להוציא מעטים. זהו מה שבאמת יש לגנות בגללו את הנפגע.

מין אמת הלוהר

• כמה שנים הלוהר מהרמק"ק
בהסברו אלקו הרץ ומשמול?
• אישיו של מי אלוהים יגדל
של הרמק"ק או של הלוהר?

עמדת ס' הוזהר בשאלה זו. התופסת בו מקום רחב מאוד. שונה מן הקצה אל הקצה. כנגד הנטייה לשלילת ממשות הרע שבקבלת גירונה מצויים בס' הוזהר בירורים ותיאורים מפורטים, המציגים את הרע כמערכה של כוחות אדירים, שפעולתם ההרסנית מורגשת ומיטפיעה בעליונים ובתחתונים. יחסי האלהות הרע מתוארים הרבה באספק-לריה של קשרי מלחמה, ולעיתים קרובות מובלטת ההקבלה שבין שתי המערכות. עצם הכינוי "סטרא אחרא". שהוא השם הקבוע לכוח הרע. מציין את המגמה הדואליסטית שבמשנת הוזהר. סטרא אחרא הוא הצד שכנגד, הניצב כאויב למול כוחות האלהות. והוא הנקרא "אלהים אחרים", שהתורה הוזהרה מעבודתו⁴. קרע עמוק חוצה את ההויה כולה, והאדם נתון בין שתי המערכות ונמשך לכאן ולכאן. יצר הרע הוא נציגו של סטרא אחרא. הנחש הקדמוני המקנן בלב האדם⁵, ואף הגוף הוא חלקו של סטרא אחרא⁶, ואילו הנשמה ויצר הטוב הם כוחות של קדושה וחלק אלה ממעל. השניות של טוב ורע טבועה איפוא גם בתוך האדם, והמלחמה בין שני היריבים נטושה בעולמות ובאדם כאחד. רק באחרית הימים, בנצחון הטוב והשמדת הרע, תגיע מלחמת-איתנים זו לקצה⁷.